

Секція 6. Актуальні проблеми соціально-педагогічних досліджень.

Осадченко Т.М.

кандидат педагогічних наук

викладач кафедри теорії і методики фізичного виховання

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

м. Умань, Україна

РЕАЛІЗАЦІЯ ІДЕЙ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

В сучасній педагогічній літературі представлено напрями і комплекс завдань та дій вчителя початкової школи, що спрямовані на створення педагогічно організованої системи умов здоров'язбереження, проте, на нашу думку, поза увагою більшості науковців залишається реалізація питань організації здоров'язбережувального середовища початкової школи учнів з обмеженими можливостями, тоді як вони потребують особливої уваги в системі освітньої взаємодії початкової ланки освіти.

Міжнародні стандарти в галузі прав людини ґрунтуються на ідеї участі кожної особи в суспільному житті на засадах рівності й без дискримінації. У зв'язку з цим, як зазначає Н. Левун, цілком закономірним і своєчасним є поширення в Україні процесу інклюзивного навчання дітей з обмеженими можливостями, що забезпечує реалізацію їхніх прав на здобуття освіти [2, с. 110].

Метою впровадження інклюзивної освіти в практику початкової школи є реалізація нової філософії ставлення до дітей з особливостями психофізичного розвитку, забезпечення рівного доступу до здобуття

якісної освіти і створення необхідних умов для соціалізації в суспільстві, самоактуалізації та активної участі в системі суспільних відносин.

Серед першочергових кроків у напрямі створення інклюзивного середовища початкової школи Н. Левун вбачає такі: відмова від стереотипних поглядів на вчителів, учнів і навчальний процес; сформувати у школі атмосферу, засновану на ідеях інклюзії; розбудова школи як громади; зосередження на співпраці, а не на конкуренції; прищеплювання віри в свої сили кожному члену шкільного колективу [2, с. 113].

Реалізація ідей інклюзивної освіти в здоров'язберезувальному середовищі початкової школи, на нашу думку, допоможе адаптувати середовище до потреб учнів, які відрізняються своїми фізичними і навчальними можливостями; забезпечить для них створення комфортного соціального й емоційного клімату і безпечного просторово-предметного компоненту середовища.

На основі аналізу наукової літератури [1;3] та педагогічної практики, з метою формування цілісного уявлення про процес створення здоров'язберезувального середовища початкової школи узагальнюємо зміст діяльності вчителя за виокремленими напрямками реалізації ідеї здоров'язбереження в умовах початкової ланки освіти: *освітній; виховний; діагностувальний; гігієнічний; інклюзивний; просторовий.*

Створення здоров'язберезувального середовища початкової школи – це спільна активна полісуб'єктна діяльність учасників освітньої взаємодії у початковій ланці освіти, що спрямована на проектування та реалізацію умов (середовища), які забезпечують здоров'язберезувальний ефект у системі взаємодії «вчитель – учень – батьки».

Враховуючи ключові завдання вчителя у здоров'язбереженні молодших школярів, виокремлені нами напрямки реалізації ідеї здоров'язбереження з метою проектування середовища початкової ланки освіти та спрямованість підготовки майбутнього вчителя на їх реалізацію,

пропонуємо класифікувати уміння, що забезпечують створення здоров'язбережувального середовища у групі умінь: освітні, виховні, діагностувальні, гігієнічні, інклюзивні, просторові.

Освітні уміння:

- визначати цілі здоров'язбереження учасників освітнього процесу;
- проектувати зміст здоров'язбережувальної освіти;
- використовувати здоров'язбережувальні технології в освітньому процесі;
- забезпечувати розвиток в учнів особистісного здоров'язбережувального досвіду з урахуванням стану здоров'я;
- організувати різними формами, методами та засобами спільну освітню здоров'язбережувальну діяльність вчителів, учнів, батьків тощо.

Виховні уміння:

- розвивати в учнів активну мотивацію дбайливо ставитися до власного здоров'я, використання у повсякденному житті досвіду здоров'язбережувальної діяльності;
- планувати та здійснювати профілактичну роботу по збереженню та зміцненню здоров'я школярів у позаурочний час;
- розробляти та проводити психологічні тренінги, індивідуальні консультації з метою розвитку навичок з відновлення сприятливого емоційного стану;
- організовувати оздоровчі заходи та спільну здоров'язбережувальну діяльність вчителів, учнів, батьків, громадськості у позаурочний час;
- організації консультації та інформаційно-консультативної роботи з батьками тощо.

Діагностувальні уміння:

- діагностувати стан здоров'я та рівня здоров'язбережувальної компетентності учнів;

– організовувати співпраці з медичними працівниками, соціальними педагогами, практичними психологами з метою діагностування порушень фізичного та психічного здоров'я школярів;

– організовувати співпрацю зі службою психологічної допомоги з метою діагностування та подолання стресів, тривожності;

– планувати інформаційно-консультативну роботу з батьками діагностування порушень здоров'я дітей тощо.

Гігієнічні уміння:

– контролювати температурний режим, штучне освітлення класу відповідно до регламентованих санітарних норм та правил безпеки життєдіяльності учнів початкових класів;

– планувати та проводити заходи щодо дотримання санітарно-гігієнічних вимог в освітньому процесі;

– контролювати чистоту класних кімнат;

– здійснювати контроль за раціональним харчуванням учнів, асортиментом шкільного буфету, вітамінізацією харчового раціону школярів;

– організовувати співпрацю учнів, батьків, медичних та педагогічних працівників з метою дотримання санітарно-гігієнічних вимог тощо.

Інклюзивні уміння:

– визначати цілі та проектувати зміст здоров'язбежувальної діяльності відповідно до індивідуальних особливостей та потреб учнів;

– використовувати різноманітні навчальні підходи з урахуванням різних стилів навчання, темпераменту й особистості окремих дітей;

– налагоджувати співробітництво та підтримку серед учнів класу та батьківського колективу;

– використовувати широкий спектр занять, практичних вправ і матеріалів, що відповідають рівню розвитку дитини;

– організувати оздоровчі заходи та спільну здоров'язбережувальну діяльність вчителів, учнів, батьків з урахуванням потреб та можливостей кожного учасника тощо.

Просторові уміння:

– розвивати в учнів потребу в естетичному та здоров'язбережувальному просторі школи;

– формувати активну мотивацію учнів, батьків до створення комфортних умов класної кімнати;

– організувати здоровий відпочинок дітей;

– конструювати зонованість класу та розміщення обладнання і меблів;

– використовувати знання з ергономіки при створенні середовища початкової школи та ін.

Практична складова здоров'язбережувальної діяльності вчителя початкової школи в системі «вчитель – учень – батьки» передбачає різні напрями діяльності: освітній, виховний, діагностувальний, гігієнічний, інклюзивний та просторовий.

Література:

1. Ващенко О. М. Особливості побудови здоров'язбережувального освітнього середовища початкової школи / О. М. Ващенко // Здоров'я та фізична культура. – 2014. – № 4(292). – С. 2–9.
2. Левун Н. І. Концептуальні аспекти інклюзивної освіти та характеристика інклюзивного освітнього середовища / Н. І. Левун // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Педагогіка і психологія. – 2013. – Вип. 40(2). – С. 110–114.
3. Савченко О. Психодидактичні аспекти реалізації здоров'язбережувальної функції шкільної освіти: діалог з В. О. Сухомлинським / Олександра Савченко // Рідна школа. – 2012. – № 7. – С. 8–12.